

NATHAN VECHT

GIDSLAND

Alle personages

Kim *televisiepresentatrice*

Joost *minister*

Monique *premier*

Wiebe *minister*

Marissa *hospitality manager*

Sebastiaan *televisiepresentator*

Jacco *parlementair verslaggever*

Sandra *omroepbestuurder*

Duco *documentairemaker*

Gerard *omroepbestuurder*

Jantien *eigenaar woonboerderij*

Lisanne *puberdochter Jantien*

Ammar *migrant*

Erwin *zanger*

proloog

Personages

Kim *televisiepresentatrice*

kim Het wonder geschiedde dan toch. Na een maand
crisisoverleg was er vanochtend dan eindelijk witte rook.
Het kabinet bereikte een akkoord over de uitgeprocedeerde
asielzoekers. Minister Joost Groot Wassink legt uit waarom
het zo lang heeft geduurd. Documentairemaker Duco van
Dijk komt vertellen over het succes van zijn serie
'Opschudding'. Daarin volgt hij de Groningse Jantien,
wiens leven door de aardbevingen volledig is ontwricht. En
we hebben muziek. Erwin zingt zijn zomerhit Oladiee.
Goed?
Is het nou oladiee of oladiee?
Kan ik hem nog een keer doen? Ja, halen we dat nog?

repeteert ... en we hebben muziek... Erwin zingt zijn
zomerhit Oladiee... Erwin zingt zijn zomerhit Oladiee... –
kan dat zinnetje er niet helemaal uit?

Van die Erwin.

Ik weet wel dat hij een enorme doelgroep vertegenwoordigt
maar dat maakt het wat
bondiger – jaja.

Ja.

Het wonder geschiedde dan toch. Na een maand
crisisoverleg was er vanochtend dan eindelijk witte rook.
Het kabinet bereikte een akkoord over de uitgeprocedeerde
asielzoekers. Minister Joost Groot Wassink legt uit waarom
het zo lang heeft geduurd. Documentairemaker Duco van
Dijk komt vertellen over het succes van zijn serie
Opschudding. Daarin volgt hij de Groningse Jantien, wiens
leven door de aardbevingen volledig is ontwricht.
En we hebben muziek. Erwin zingt zijn zomerhit Oladiee.

1

Personages

Joost *minister*

Monique *premier*

Wiebe *minister*

Marissa *hospitality manager*

Sebastiaan *televisiepresentator (stem op band)*

Jacco *parlementair verslaggever (stem op band)*

Een stijlvolle, landelijke vergaderlocatie. Avond.

Joost, Monique en Wiebe. Allen informeel gekleed. Aan het eind van een lange dag onderhandelen. Wiebe kijkt Joost onderzoekend aan.

monique En?

wiebe Hij fronst.

monique Dat zegt niks. Mensen aan de linkerkant van het politieke spectrum hebben aan het eind van hun leven een

grotere frons in hun voorhoofd, dan mensen aan de rechterkant. Dat is onderzocht.

joost Jongens, kom op.

wiebe *tot Monique* Is dat echt zo?

joost Dit is hét recept om het laatste restje draagvlak in de prullenbak te kieperen.

monique *tot Wiebe* Ja, dat is echt waar.

joost Hiermee jagen we alles en iedereen tegen ons in het harnas.

wiebe *tot Monique* En de Christendemocraat?

monique Jullie zijn niet meegenomen in het resultaat. Te weinig beschikbare data.

joost Lokaal bestuur. Omwonenden. COA. Dit is een recept voor ellende.

monique *tot Joost* Prima. Noem mij één gemeente met draagvlak? Dan zetten we ze daar neer.

joost Monique. Ik meen het.

monique En ik ook. Kom maar. Eentje.

joost Dus dan plaatsen we ze waar ze al de zwaarste lasten dragen?

monique Als er drie Eritreeërs op een bankje zitten, en er komt een vierde bij, zorgt dat voor minder gedoe, dan één

Eritreeër op een bankje, waar ze nog nooit een Eritreeër hebben gezien.

joost En daarvoor wil je een zorgvuldig opgebouwd weefsel in één klap naar god te helpen.

wiebe Jongens, laten we even naar de getallen kijken.

monique *tot Joost* Jij wil ze hier houden.

joost Don't go there.

wiebe Vijfhonderd man. Wat hebben we, zeven uitzetcentra?

monique Vijf operatief.

wiebe Goed... dat is honderd man bijplaatsing per locatie.

Is dat haalbaar?

joost Wiebe. Het is geen hotelketen waarbij je de capaciteit even opschroeft.

wiebe Ik probeer het handen en voeten te geven. Zodat we een plaatje hebben.

joost Voor noem eens wat, Vught, is plus honderd een verdubbeling. Voor Heumensoord nog geen tien procent.

wiebe Als we overal plus tien procent opschalen. Kom je dan uit?

monique Nee, dan heb je... drieduizend... vijfhonderd... het gaat eerder richting twintig procent.

wiebe Overal plus twintig. Is dat haalbaar?

joost Zodat de grootsten nog groter worden? Dat is vragen om ellende.

wiebe Wat is plus twintig procent in Heumensoord?

monique Dan ga je van duizend naar twaalfhonderd.

wiebe En als we zeggen plus twintig procent richtlijn. Met een absolute bovengrens, van honderd. En dan gooien we die twee die niet operatief zijn weer open voor het overschot.

monique Heropenen zorgt voor nog meer weerstand dan uitbreiding.

wiebe Als we het noodopvang noemen? Met een sluitingsgarantie van twee maanden.

stilte

monique Weer een frons?

Wiebe kijkt Joost onderzoekend aan.

wiebe Ja. Maar dat zegt dus niks.

joost *tot Monique* Hoe kijkt de liberaal aan het eind van zijn leven? Is dat ook onderzocht.

Monique grijnst. Joost gebaart: verrassend.

wiebe Als ik mijn mensen dit nou even laat uitwerken. *tot*

Monique In potlood.

Monique knikt.

wiebe Joost?

Joost zucht: vooruit dan maar. Wiebe af.

monique Joost. We zijn op tv.

joost Oh, leuk.

Monique zet de tv aan. Monique en Joost kijken. We horen alleen het geluid.

sebastiaan Dat allemaal zo meteen. Maar eerst gaan wij naar Jacco, met het laatste nieuws. Jacco?

jacco Ja, Sebastiaan. De kabinetscrisis. Dat is wat heel politiek Den Haag al een week uit de slaap houdt. Zoals bekend vertrokken premier Wagenaar, en haar coalitiegenoten Groot Wassink en Mulder begin deze week naar een geheime locatie, om in informele sfeer, zoals dat dan heet, een poging te doen de zaak weer vlot te trekken. En inmiddels weten we, Sebastiaan, dat geheime overleg, vindt hier, achter mij, plaats.

Joost en Monique kijken tegelijk naar het raam.

sebastiaan En Jacco, denk je dat ze er uit gaan komen?

jacco Ja, Sebastiaan. Dat is natuurlijk de grote vraag.

Joost beweegt zich naar raam.

jacco Lukt het ze om een oplossing te vinden voor de huisvesting van uitgedeede asielzoekers...

joost Monique.

jacco ...of valt het kabinet alsnog.

monique Nee, Joost, ik wil het niet hebben.

Joost gaat voor het raam staan. En doet alsof hij in debat is.

sebastiaan Jacco, zie ik daar nu beweging daar achter je?

jacco Ja!... volgens mij zien we nu... minister Groot Wassink. Fel in debat. Zoals we hem kennen.

Joost maakt een wegwerpgebaar.

jacco Nou, dat gaat er niet zachtzinnig aan toe.

Joost stapt weg bij het raam.

sebastiaan Jacco, sta je nou in een struik?

jacco Dit is een rododendron, als ik me niet vergis.

sebastiaan Waar ben je eigenlijk?

Joost beweegt zich weer naar het raam.

joost Monique. Monique.

monique Nee! Hou op!

jacco Ik sta op Landgoed de Groote Peel, in Limburg –

Ah... daar zien we weer minister Groot Wassink...

Joost loopt voor het raam langs. En zakt steeds wat dieper door zijn knieën.

jacco En we zien hem nu... een trap afdalen.

monique Joost–

joost Sssht.

sebastiaan Wat kunnen hier daaruit opmaken, Jacco?

jacco Ja, Sebastiaan. Misschien verlaat hij de ruimte om te overleggen met zijn adviseurs.

joost Ja, zou kunnen.

jacco En dat kan duiden op een doorbraak.

monique Hebben we een doorbraak?

jacco Anderzijds zou het ook kunnen betekenen dat Groot Wassink niet langer mee wil gaan in het hartvochtig beleid van premier Wagenaar.

joost Aha.

jacco En hier letterlijk en figuurlijk de weg naar beneden inzet.

Joost juicht.

sebastiaan Blijf jij de hele nacht daar staan, Jacco? In de rododendrons—

Monique zet tv uit. Stilte. Joost pakt zijn telefoon.

joost Hier, moet je dit horen. *leest voor* ‘Groot Wassink de Kankerlandverrader kruipt liever in de reet van een kamelenterrorist dan dat hij zijn eigen volk beschermt.’

monique Schitterend.

joost Ik zit er over te denken de hoogtepunten uit te brengen in een poëziebundel.

monique Hoe heet deze dichter?

joost Hollandiaweervanons66.

stilte

monique Hoe gaat het thuis?

joost Tsja. We doen ons best.

monique Hoe houden de meisjes zich er onder?

joost Ze moeten elke dag via een andere route naar school.

monique Jezus.

joost We hebben ze uitgelegd dat het een speurtocht is.

monique Oh, dat is slim bedacht.

joost Nee. Want nu willen ze elke dag een prijs. Als je denkt dat dit zware onderhandelingen zijn, moet je eens met die twee gaan praten. Papa, die mannen in het witte huisje op de stoep, die horen bij jouw werk, toch? Ja. Kunnen ze dan niet beter naar jouw kantoor? Waarom lieverd? Omdat je nooit thuis bent.

Wiebe op. Hij overhandigt de conceptovereenkomsten.

Monique en Joost lezen.

monique Dit biedt aanknopingspunten.

wiebe Joost?

joost Hm. Ik zie in ieder geval één groot struikelblok.

wiebe Wat dan?

joost Ter Apel.

wiebe Bijplaatsing honderd. Zit binnen de voorgestelde marge.

joost Zolang we de aardbevingsproblematiek niet hebben opgelost, gaan we daar niet honderd mensen plaatsen. Dat kunnen we niet verkopen.

wiebe Dat kunnen we wel uitleggen, toch?

joost Dat is echt onbestaanbaar.

wiebe Dat zijn twee totaal verschillende dossiers.

monique Als iedereen zijn lokale belang op tafel gaat leggen zitten we hier over een jaar nog.

joost Dit is geen lokaal belang.

monique Straks wil Wiebe dat er niemand wordt bijgeplaatst in Zeeland.

wiebe Hellevoetsluis ligt in Zuid-Holland.

Wel eens waar op het randje–

monique *tot Joost* Als ik jou was zou ik oppassen dat je niet je laatste beetje draagvlak kwijtraakt in deze kamer.

wiebe Jongens, heel even. We zijn er bijna.

joost *tot Monique* Is dat een dreigement?

wiebe Dit gaat over honderd man.

monique *tot Joost* Noem het zoals je wil.

wiebe Hoho, we gaan niet de boel laten klappen op honderd man. Echt niet. Laten we het zo doen. Ik ga nog één keer terug naar mijn mensen–

Hospitality manager Marissa op.

marissa Ehm, ik weet niet of het nu gelegen komt? Ik zal me even voorstellen. Mijn naam is Marissa. Ik ben de hospitality manager van vanavond – of vannacht moet ik eigenlijk zeggen. Alles naar de zin geweest tot nu toe? Ik ga het kort houden, want ik begreep dat jullie druk bezig zijn – het enige wat ik even wil weten, of er voor zo meteen behoefte is aan fingerfood? We hebben eigenlijk twee opties. Een proeverijtje van lokale specialiteiten. En dat is vanavond gekarameliseerde mini-asperges met beenham – er zijn geen vegetariërs bij?

monique Nee.

marissa We hebben een verse huzarensalade met roggebrood. En een tête de veaux, dat is oorspronkelijk uit Frankrijk overgewaaid, en betekent letterlijk, hoofd van het kalf, maar het is gewoon een lekker stukje rundvlees met kleine champignonnetjes. Of als jullie zeggen, liever iets wat lichter op de maag, dan zijn er de healthy snacks. En dan moet je denken aan een schaalpje met magere yoghurt dip, omringd door broccoli, selderij, radijsjes, wortel en... oh, nou ben ik die laatste vergeten–

monique Dat maakt niet uit.

marissa Het gebeurt niet elke dag dat we hier BN-ers hebben – cherry tomaatjes! En die zijn van eigen kweek.

monique Doe allebei maar.

marissa Dus èn het proeverijtje èn de healthy snacks?

monique Ja.

marissa Hartstikke goed. Gaan we doen. En wat drinken
betreft–

monique Mag ik je even onderbreken–

marissa Natuurlijk.

monique Wij stonden op het punt om ons overleg voort te
zetten met de collega's hiernaast.

marissa Excuus.

monique Dat kon je niet weten. Maar misschien dat je de
rest van de bestelling met hem kan bespreken, *wenkt naar
Joost* dan kunnen wij even door.

marissa Maar natuurlijk. Geen enkel probleem.

*Monique en Wiebe af. Marissa blijft alleen achter met Joost.
Joost is in slaap gevallen. Marissa doet een poging om Joost
wakker te maken. Zonder resultaat. Ze wacht. Haar oog valt
op de conceptovereenkomst.*

joost Dat is niet voor jouw ogen bestemd.

Joost is weer wakker. Marissa schrikt.

marissa Oh, het spijt me verschrikkelijk. Ik was even aan
het wachten om de bestelling op te nemen, en toen dacht ik,
ik ga alvast indekken – ik bedoel afruimen–

joost Je bent geen journalist in vermomming?

marissa Oh nee hoor.

joost Gelukkig, want dan had ik je moeten doden.

Marissa weet niet goed hoe te reageren. Lacht dan de spanning weg.

marissa Ik zal me even voorstellen. Ik ben Marissa. De hospitality manager van vanavond.

joost Dag Marissa.

marissa Ik heb met uw collega's al even het eten doorgenomen. Maar ze zeiden dat ik met u het drankgedeelte kon bespreken.

joost Zeiden ze dat?

marissa Ja. Zal ik wat flessen water brengen?

joost Is prima.

marissa Plat of bruis?

joost Doe allebei maar.

marissa Wat verse thee en koffie aanvullen?

joost Is goed.

marissa Verder nog speciale wensen?

Joost schudt nee.

marissa Dan ruim ik dit even af.

joost Goed zo.

Marissa ruimt af.

marissa Ik wil me er verder niet mee bemoeien. Maar gaan jullie de AZC's nog groter maken?

joost Sorry?

marissa Nee, het is meer, wij hebben zo'n centrum hier even verderop. En ik had er drie in de klas. Op de basisschool. Uit Joegoslavië dan. En Natalja, dat was echt een bizar verhaal, die hield haar spreekbeurt, over het leven in het AZC. Haar ouders, die zaten daar maar, een beetje te backgammonen de hele dag – in ieder geval. Zij wordt tijdens haar spreekbeurt door de politie uit de klas gehaald. Was haar vader van het dak gesprongen. Maar het was maar drie hoog. Dus alles gebroken, maar hij leefde nog wel. Echt tragisch. Zal ik er nog een kannetje verse jus erbij doen? Een jaar later. Wordt Natalja weer uit de klas gehaald. Had die vader zich in de fik gestoken. Nu was hij wel dood. Dat was de laatste keer dat ik haar gezien heb. Is toch verschrikkelijk zoiets? Nou ja.

Marissa af. Joost blijft alleen achter.

stilte

Wiebe op. Hij heeft zich omgekleed. Nog steeds informeel.

Maar nu met een fel groene trui om zijn schouders. Joost registreert het. Maar gaat er niet op in. Wiebe overhandigt

Joost de aangepaste conceptovereenkomst. Monique op. Met de aangepaste conceptovereenkomst in haar hand.

monique Wat is dit?

wiebe Ter Apel plus vijftig. Dat is plus vijf procent. Jij kan het verkopen als gespreide dekking, Joost als foutenmarge.

monique Ik heb het over je trui.

wiebe We doen de persconferentie toch informeel?

monique Dit is niet informeel. Dit is belachelijk. *tot Joost*

Ik heb het echt van de bodem moeten schrapen. Dit was de allerlaatste handreiking. Is dit voor jullie acceptabel?

Joost zucht.

monique Is dat een ja?

Joost knikt, maar weinig overtuigend.

wiebe Was dat een ja?

monique Volgens mij wel.

wiebe Maar dan zijn we eruit. Zijn we eruit? Nou ja, we zijn eruit. Ongelofelijk.

monique Mijn mensen werken de spreeklijn uit. Dan

kunnen we daarnaast onze eigen accenten leggen. Ik pak garantie op versnelde terugkeer. *tot Wiebe* Jij iets in de lijn streng maar humaan?

wiebe Lijkt me prima.

monique *tot Joost* Of wil jij humaan?

Joost reageert niet.

wiebe Vind ik ook goed. Doe ik menswaardig.

monique Joost?

stilte

joost Weet je wat Kennedy deed toen hij aan de macht kwam? Hij zette de eerste man op de maan. Kennedylaan. Weet je wat Mandela deed nadat hij achttien jaar gevangen had gezeten? Hij maakte een einde aan de apartheid. Mandelaplein.

wiebe Ik snap niet helemaal wat dat hiermee te maken heeft.

joost Vijfhonderd man, Wiebe. Vijf-honderd man. Jij weet ook dat er daarvan geen één terugkeert naar het land van herkomst. Dus wat doen we? We gijzelen die stakkers in een kansloze procedure in één of andere verlaten kutkazerne. Je kan het ook omdraaien. En voor één keer in je leven iets doen waar je later trots op kan zijn. Het Wiebe Mulderplantsoen.

Joost heeft Wiebe aan het twijfelen gebracht. Wiebe wisselt een blik met Monique. Monique lijkt ook geraakt door Joosts betoog. Maar dan slaat ze rigoureuus om.

monique Ben je helemaal knettergek geworden? Wat hebben we hier nou de afgelopen week zitten doen?

Marissa op met de healthy snacks.

joost Wat we hier hebben gedaan? Hier. Beetje selderij voor jou. Stukje wortel voor mij. Twee tomaatjes voor jou.

monique Waar halen jullie toch het idee vandaan dat je het monopolie hebt op moraliteit?

joost Opschalen. Doorrekenen. Terugkoppelen. Sodemieter toch op!

monique Is het wel eens tot die humanistische kop van je doorgedrongen dat mensen met andere ideeën ook principes hebben? Alleen niet de jouwe!

joost Zij had een klasgenootje in het AZC. Vader verveelde zich jarenlang te pletter. Wilde een einde aan zijn leven maken. *tot Marissa* En wat deed hij?

marissa Hij sprong van het dak, maar omdat het maar drie hoog was—

joost Nee. Die tweede poging.

marissa Hij stak zichzelf in brand.

joost Is dat wat wij aan onze kinderen willen vertellen?

Dankzij papa groeit er in dit land weer een generatie kinderen op wiens ouders zichzelf in de fik steken. En precies dat is waarom mensen als Marieke—

marissa Marissa.

joost Die het allemaal aan den lijve hebben ondervonden,
ons smeken: laat die mensen niet wegwijnen in die AZC's.
Maar geef ze een kans. Op een menswaardig bestaan.

marissa Mag ik nog iets zeggen?

joost Graag.

marissa Ze moeten niet nog een kans krijgen. Ze zijn
uitgeprocedeerd. Het woord zegt het al een beetje, dan
moeten ze het land uit. Daarom heb ik ook gestemd op
Nederland Nu.

*Joost kan zichzelf wel voor zijn kop slaan. Hij heeft het paard
van Troje binnengehaald.*

monique Waarom vind je dat, Melissa?

marissa Marissa.

monique Waarom lijkt het je verstandig om ze het land uit
te zetten?

marissa Het gaat gewoon niet werken. Die mensen zijn
gewoon compleet anders dan wij. Die begrijpen niet hoe
het hier werkt. Sorry dat ik het zeg, maar het is dweilen met
de kraan open. Ik ben geen racist of iets, maar het mengt
gewoon voor geen meter. En het is loeiduur, want die
vrouwen mogen niet werken en driekwart van de mannen
zit in de werkloosheid–

joost Weet je wat dit is?

monique Zeg het eens.

joost Dit is het product van het vijftien jaar lang salonfähig maken van institutioneel racisme.

monique Ach, hou toch alsjeblieft op. Dit is het product van dertig jaar lang je eigen mensen vergeten, kleineren, en beschimpen.

wiebe Jongens, ik stel voor dat we even een rustmoment–

joost Dit is wat je krijgt als je de standpunten van die malloot verkoopt met een glimmende strik er omheen.

monique Weet je wat hier staat? Het failliet van de sociaaldemocratie.

joost Oja? Oja? Weet je wat hier staat? Weet je wat hier staat? Hier staat het neo-liberaal-fascisme in schaapskleren!

wiebe Jongens, laten we even een moment van bezinning inlassen.

monique Hou je mond jij! Zit. Zit!

Wiebe gehoorzaamt.

stilte

monique *tot Joost* Jij ondertekent nu dit akkoord. Zo niet ga ik morgen naar de koning. Komen er nieuwe verkiezingen. En zit die malloot waar Mariska op heeft gestemd over drie maanden in het Torentje.

Marissa overweegt Monique te verbeteren.

Ziet daar dan vanaf.

2

Personages

Kim *televisiepresentatrice*

Sandra *omroepbestuurder*

Duco *documentairemaker*

Sebastiaan *televisiepresentator*

Gerard *omroepbestuurder*

De werkkamer van een gloednieuw, luxe penthouse in Amsterdam. Middag.

Via het geluidsdecor horen we feestgedruis in de naastgelegen ruimte. Kim heeft zich onttrokken aan de drukte en kijkt door een groot raam uit over de stad. Sandra op. Met een glas wijn. Ze gaat naast Kim staan en vergaapt zich aan het uitzicht.

sandra De mensen zijn net poppetjes vanaf hier, vind je niet? Die treintjes, autootjes. Lijkt wel lego. Zou dit het hoogste gebouw van Amsterdam zijn?

kim Het hoogste gebouw van de stad staat daar. De Rembrandttoren. Inclusief mast honderdvijftig meter.

Sandra gebaart: toe maar.

kim Ik ben gepromoveerd op de stadsontwikkeling van Amsterdam.

sandra Dat duurt eindelijk toch, zo'n promotie? Dat je daar het geduld voor hebt.

kim Het is wel bevredigend hoor, om ergens echt je tanden in te zetten.

sandra Ik ben al blij als ik deze zomer aan één boek toe kom. Dus jij weet van zo'n beetje elk gebouw in de stad het hoe en wat.

kim Elk gebouw is wat veel van het goede, maar ik kom denk ik wel een eind. Mijn onderzoek ging over de opkomst van sociale huurwoningen.

sandra Oei, dat lijkt me taaie kost.

kim Het is fascinerend.

sandra Nee tuurlijk, maar het klinkt niet heel catchy.

stilte

kim Zie je daar op de gracht die gele vrachtwagen rijden?
Waar die... nú langsrijdt. Daar achter, dat hofje. Is
gebouwd in zestienzoveel. Door een steenrijke koopman.
Stopte z'n hele erfenis in huisjes voor alleenstaande
weduwen. Dat was heel normaal: de adel zorgde voor de
armen. Later nam de staat die taak over –
woningbouwverenigingen. Die hebben we geprivatiseerd.
Het draait nu niet meer om wonen, maar om winst. Sociale
huurwoningen worden vertimmerd tot luxe koopwoningen,
en de bestuursvoorzitter trakteert zichzelf op een Maserati.
Nergens kan je zo goed zien hoe elite en volk elkaar zijn
kwijtgeraakt, als in de geschiedenis van de sociale huur.
sandra Daar zouden we eigenlijk een programma over
moeten maken, weet je dat. Wat jonge mensen bij elkaar,
idee uitwerken. En gaan.

kim Ik heb de tijd.

sandra Nog even geduld, Kim.

kim Is er al groen licht van Frits?

sandra In principe wel. Maar hij wil dat er iets van muziek
in komt.

kim Waarom?

sandra Om het een beetje te breken.

kim Het hele idee is juist dat de gast alle ruimte krijgt om zijn verhaal te doen.

sandra Frits komt uit de muziekhoeck.

kim Waarom bemoeit hij zich dan met ons programma?

sandra Hij was te duur om te ontslaan, dus hij is zijwaarts onze kant op gepromoveerd.

kim En als we daarmee akkoord gaan kunnen we beginnen?

sandra Zo goed als. Het plan ligt nu bij Gerard.

kim Wie is Gerard?

sandra Gerard is Hoofd Infotainment.

kim En deze Gerard heeft er ook iets over te zeggen?

sandra In principe moet elk programma-idee langs Gerard.

kim En wat vond hij ervan?

sandra Dat weet je nooit precies bij Gerard.

kim Hoe bedoel je?

sandra Gerard verstaat de kunst om veel te praten en niets te zeggen. Maar het leek hem geinig om in elke aflevering het filmpje van de dag te laten zien.

kim *verbijsterd* Het filmpje van de dag?

Duco op. Met een glas wijn.

duco *geeft Sandra één kus op de wang* Ik doe er één. Je blijft bezig hier.

sandra Kennen jullie elkaar? Kim, de briljante Duco van

Dijk. Documentairemaker des Vaderlands.

duco Ik haat die term, weet je dat. Des Vaderlands.

sandra Het lijkt me wel eervol?

duco Ja, dat zegt men – het klinkt zo ouderwets.

sandra Duco, Kim, dé nieuwe aanwinst van de omroep.

duco Jij bent van die internetfilmpjes? *tot Sandra* Zij zit nu bij jullie?

sandra Ja, en daar zijn we heel blij mee–

duco God jongens, wat een appartement. Dit kan je volgens mij niet bij elkaar sprokkelen van de Balkenendenorm. *tot*

Kim Ken jij Amsterdam een beetje?

kim Ik ben er niet geboren, maar–

duco Kijk. Moet je daar kijken. Daar. Centraal Station.

sandra *tot Duco* Ben je iets moois aan het maken?

duco Ik zit middenin een waanzinnig project. Een oude woonboerderij in Groningen. Staat op instorten door die aardbevingen. Die eigenares probeert een schadevergoeding los te krijgen. Maar dat lukt voor geen meter. Het is echt schandalig hoe die vrouw van het kastje naar de muur wordt gestuurd. Maar dat mens is ge-wel-dig. Volkomen authentiek. Ik heb echt goud in handen. *kijkt om*

zich heen Jongens, jongens. Ik ga even verder snuffelen. *tot*

Sandra Ga jij goed?

Sandra knikt.

duco tot Kim Leuk jou even gesproken te hebben. *tot*

Sandra Snel even koffie.

Duco af.

kim Het filmpje van de dag?

sandra Als we je plan er doorheen willen krijgen, moeten

we een aantal mensen het gevoel geven dat zij mede-

eigenaar zijn van het idee. Snap je?

kim Nee.

sandra Mocht het nou wat worden, kunnen zij zeggen dat

ze aan de wieg hebben gestaan van het succes.

kim Dus als we Frits, en deze – hoe heet hij?

sandra Gerard.

kim En Gerard het gevoel geven dat zij het hebben bedacht,

dan kunnen we van start.

sandra twijfelt even Ja.

kim Wat?

sandra Het moet ook nog langs Wim.

kim Wie is Wim?

sandra Wim hangt overkoepelend boven Gerard.

kim What the fuck.

sandra Zie het als een formaliteit.

kim Nee, dat doe ik niet. Want mijn hele plan gaat er aan.

sandra Kim–

kim Het idee is, om in het decor van Sebastiaan, de hele zomer door, elke avond één gast een uur lang het woord te geven. In een lege studio. Live. Zonder publiek. Alsof je in de grote vakantie de sleutel van de school hebt gekregen. Lampje aan, camera aan, en gaan.

sandra Je hoeft mij niet te overtuigen.

kim Als je daar muziek, publiek en weet ik wat voor onzin aan toevoegt, kan je net zo goed de reguliere uitzending van Sebastiaan verlengen.

sandra Je hebt het nu wel over het vlaggenschip van de omroep.

kim Wat stond die idioot van Jacco gisteren nou te doen in die struik?

sandra Hij was als eerste ter plaatse. Ruim voor de commerciëlen er waren.

kim Wat doet dat er toe als Sebastiaan hem vervolgens geen enkele zinnige vraag stelt?

sandra Het was volgens mij een prima item.

kim Ha die Jacco. Vertel eens jongen, waar ben je nou? Sta je in een rododendron? Wat waanzinnig interessant. Hé,

loopt daar een minister van een trapje af? Wat zou dat nou toch allemaal te betekenen hebben, Jacco?

sandra Wat had jij hem dan gevraagd?

kim Waar gaat deze crisis over? Wat zijn de verschillende standpunten? Wat zijn de mogelijke scenario's? En de gevolgen daarvan voor onze samenleving?

sandra Ik vind jou opeens wel heel rechts uit de hoek komen.

kim Hoe kan een vraag stellen nou links of rechts zijn.

sandra Onze taak is om te verbinden. Niet om het vuurtje nog verder op te stoken.

kim Als je een kritische vraag stelt, stook je het vuurtje toch niet op.

sandra Ik vind jou opeens wel heel polariserend uit de hoek komen.

kim Wat is de laatste keer dat je bij Sebastiaan iets hebt gehoord, wat je nog niet wist?

sandra Ja, god – Jezus. Ik merk ook wel dat bij Sebastiaan de prik uit de cola is. Maar er kijken nog steeds een miljoen mensen.

kim Als je twee verstandelijk beperkte zangers uit Volendam op een camping zet in Urk, kijken er ook een miljoen mensen.

sandra En precies dit is de reden dat sommige mensen twijfelen of je niet te elitair bent.

kim Te elitair? Wie vindt mij te elitair?

Sebastiaan op. Gewend om in het middelpunt van de aandacht te staan. En niet ontevreden met zichzelf.

sebastiaan Vanochtend. Ik ben onderweg naar een afspraak. Een gezin loopt me tegemoet. Vader, moeder, twee dochters. Die man spreekt me aan, fotocamera in zijn hand.

Maar ik was al laat, dus ik dacht, voor de draad ermee, en ga tussen zijn dochters in staan. Waarop hij nee schudt.

Dus ik denk, mijn god, hij wil zelf met me op de foto. Die vent kan van opwinding geen woord meer uitbrengen, dus ik pak die camera uit zijn hand, geef dat ding aan zijn vrouw, en ga naast hem staan. Waarop die vrouw nee begint te schudden. Dus ik zeg, jongens kom op, bepaal even wat je wil, want ik heb een afspraak. Zegt die vrouw: Can you please take a picture of us, without yourself on it? Bleken Scandinavische toeristen. Die mensen hadden geen idee wie ik was!

Sandra lacht uitbundig. Kim blijft onbewogen.

sebastiaan Vreselijk gênant. Kan je je voorstellen?

Sebastiaan geeft Sandra één kus. En knijpt Kim in haar wang.

sebastiaan Hé, kiddo. Wat leuk dat je er bent. Het is een feestje, niet te ernstige discussies voeren hoor.

kim We hadden het over jou.

sebastiaan Wel een beetje kritisch, hoop ik. We moeten elkaar scherp houden, jongens.

kim Sandra zei dat je over je top bent.

Sebastiaan en Sandra weten even niet hoe te reageren. Dan barsten beiden in lachen uit, om de spanning te doorbreken.

Sebastiaan wenkt Sandra en Kim naar het raam te komen.

sebastiaan Dit is de reden dat ik hier wilde wonen. Zodat ik precies in de gaten kan houden wat er speelt. *tot Kim* Als deze man op leeftijd je één tip mag geven. Als je het wil volhouden in ons vak. Met je voelsprietten middenin in de samenleving.

sandra Het is echt adembenemend.

sebastiaan *tot Kim* Ken jij de stad een beetje?

kim Ik ben er op gepromoveerd.

sebastiaan Kijk. Dat is het Nemo. De Nederlandsche Bank. Rijksmuseum. Okura. En als je daar kijkt, zie je het dak van de Amsterdam Arena. Eén kleine smet. Dit is niet het

hoogste gebouw van de stad. Dat is dat lelijke ding daar. De Mondriaantoren.

Sandra kijkt naar Kim, maar die laat het passeren.

sandra Geweldige uitzending was dat, gisteravond.

sebastiaan Het ging best aardig, hè?

sandra Je was waanzinnig op dreef.

sebastiaan Jacco in die rododendron.

sandra Hilarisch.

sebastiaan Was volgens mij de eerste keer dat die arme jongen buiten de Randstad was.

sandra Historische televisie.

sebastiaan *tot Sandra* Oh, ik moet je nog iets laten zien.

gaat middenin de ruimte staan Ik weet niet of het werkt, met al die herrie.

Sebastiaan slaat twee keer in zijn handen.

Er gebeurt niets. Hij slaat nogmaals twee keer in zijn handen. Nu iets harder. We horen een geluidstoon, alsof een computer wordt aangezet.

sebastiaan *luid* Charlie. Parker.

stilte

We horen jazzmuziek. Het is niet duidelijk waar het vandaan komt. Sebastiaan swingt mee. Hij slaat drie keer in zijn handen. De muziek gaat uit. Sebastiaan af.

kim Wie vindt mij te elitair?

sandra Gerard is heel erg van het beleid. En dat beleid schrijft voor dat wij als publieke omroep de taak hebben om programma's te maken voor Jan Publiek.

kim Wie is Jan Publiek?

sandra Dat is een containerbegrip voor de verschillende focusgroepen. Boze witte mannen, traditionele streekbewoners, kritische verdiepingzoekers–

kim Je kan toch ook een boze streekbewoner zijn die verdieping zoekt?

sandra Ja. Dat kan – luister nou even. Waar het om gaat is dat wij al die kijkers moeten bedienen.

kim Een journalist is er toch voor waarheidsvinding, niet om de kijker te bedienen?

sandra Ja, natuurlijk.

kim En of degene die de waarheid boven tafel krijgt elitair of volks is, dat maakt toch niks uit. Zolang het maar gebeurt.

sandra Zie je al die mensen daar beneden?

kim Ja?

sandra Heel veel verschillende soorten mensen. Van wie wij vele miljoenen belastinggeld krijgen. Niet om programma's te maken voor onszelf. Maar voor iedereen.

stilte

kim Zie je dat pontje?

sandra Ja?

kim Maar een fractie van de inwoners van dit land maakt daar gebruik van. En toch betalen we er allemaal aan mee. Die tunnel onder het station? Aangelegd van belastinggeld. Maar niet iedereen heeft een auto. Die moeder met dat kind achterop? Krijgt kinderbijslag. Van mijn belastinggeld. Maar ik heb geen kinderen.

sandra Dus?

kim Er is geen enkele uitgavenpost in ons belastingstelsel, waar iedereen gebruik van maakt. Simpelweg omdat het onbegonnen werk is.

sandra Ja, dat snap ik ook wel.

kim Waar komt dan het krankzinnige idee vandaan om programma's te maken voor iedereen?

Gerard op. Met een glas wijn.

gerard God, er komt geen eind aan dit appartement.

sandra Hebben jullie elkaar wel eens ontmoet? Kim, dit is dus eh... Gerard. De man die de grote lijnen uitzet.

gerard We doen wat we kunnen, en meer kunnen we niet – zeg ik altijd.

sandra Gerard, dit is Kim. Onze nieuwe aanwinst.

Kim maakt aanstalten iets te zeggen. Sandra ziet de bui al hangen en is haar net voor.

sandra Gerard! Heb je dit al gezien?

Sandra leidt Gerard naar het uitzicht.

gerard Ongelofelijk. Wat een kutstad. Exucez le mot. Maar het is toch net een mierenhoop? Nooit begrepen waarom mensen in de stad willen wonen. Überhaupt, op het land.

sandra Gaan jullie weer een mooie reis maken deze zomer?

gerard We gaan omhoog. Marjetta haakt wat later in, vanwege haar heup. Ik vaar de boot in mijn eentje via de Wadden naar Denemarken. Om Skagen heen, het Kattegat op, en dan Helsingborg, Kopenhagen, Malmö, en van daaruit richting Oostzee. En dan pik ik Marjetta op in Stockholm. En dan gaan we via de Baltische kust, Polen, Noord-Duitsland, weer retour.

sandra God, wat heerlijk.

gerard Eigenlijk is het veel te kort, twee maanden—

kim Waarom vind je mij te elitair?

gerard Sorry?

kim Ik begreep dat je mij te elitair vindt.

Sandra veinst alsof ze niet weet waar het over gaat.

gerard *tot Sandra* Erg interessant. Zie je nou wat hier gebeurt? Dit is precies waar ik met dit bedrijf naar toe wil.

In een tijd waarin het medialandschap razendsnel verandert, kunnen we het ons niet meer permitteren om top-down te werken, maar wil je toe naar een platte organisatie. Korte lijnen. Transparantie. *tot Kim* Hartstikke goed dat je me even aan mijn jasje trekt. Help me even, want het is erg druk geweest – om welk programma gaat dit?

kim Dagelijks gesprek met één gast. Niet geselecteerd op bekendheid maar op kennis. De hele zomer door.

gerard Hartstikke goed idee. *tot Sandra* Toch?

kim Maar als jij mij te elitair vindt om het te presenteren, dan moeten we het daar over hebben. Want ik wil wel weten waar ik aan toe ben.

gerard Kijk, waar het uiteindelijk naar toe gaat, is dat de kijker, in dat enorme aanbod van lineair, online, streaming, on demand, pay per view, interactive en what have you not – steeds meer behoefte krijgt aan vertrouwde gezichten.

kim En ik ben geen vertrouwd gezicht – dat is het probleem?

gerard *tot Sandra* Dit is dus precies wat ik bedoel. Dat je elkaar gewoon even bij het koffiezetapparaat kan aanspreken – van joh, hoe zit dat. *tot Kim* Hartstikke goed.

kim Je hebt geen antwoord gegeven op mijn vraag.

gerard Wat was de vraag.

kim Hoe word ik een vertrouwd gezicht als ik niet mag presenteren?

gerard Dat is een hele goede vraag. Hele goede vraag.

stilte

kim En ga je daar nog antwoord op geven?

gerard Weet je wat jij volgens mij moet doen. Online. En als dat viral gaat – en dat kan razendsnel gaan tegenwoordig – kom je vanzelf bij mij in het vizier.

kim Zo ben ik hier binnen gekomen.

gerard Jaja.

sandra Kim presenteerde een zeer succesvol online programma. Onderzoeksjournalistiek.

stilte

gerard Hoe ervaar jij dit gesprek tot nu toe, Kim?

kim Hè? Ik vind het een heel raar gesprek.

gerard Ik hoor wat je zegt. En als ik me in jou verplaats, kan ik me dat goed voorstellen. *tot Sandra* Ik zag gisteren op dat symposium een presentatie van een hele, inspirerende jonge vent. Van de website Spicy. Hij voorspelde dat er over twintig jaar helemaal geen televisie meer is. Althans, niet zoals wij het nu kennen.

sandra Kim komt van Spice.

gerard Nou, kijk. En daarom vind ik het ook zo belangrijk, dat we bevlogen, jonge mensen als Kim, steeds meer laten meedenken, van jongens, welke kant gaat het op. *tot Sandra* Heb je Sebastiaan gezien gisteren? Die jongen, kom hoe heet die, in die rododendron.

sandra Jacco.

gerard Geweldig. *tot Kim* Erg leuk jou te ontmoeten, Kim. Heel inspirerend.

Gerard af

stilte.

kim What the fuck?

sandra Dat was Gerard.

kim Wat heeft hij nou gezegd?

sandra Dat zei ik toch. Dat weet je dus nooit met Gerard.

kim What the fuck was dat?

sandra Nu ga ik je even afkappen. Ik vind jouw passie, en dat jongehonderige van jou, iets prachtigs. Dat weet je. En dat is ook de reden dat ik jou heb binnengehaald. Maar ik moet ook eerlijk tegen je zijn. Jij moet oppassen dat je je niet boven je collega's verheven gaat voelen.

kim Doe ik dat?

sandra Die neiging heb je ja.

kim Echt?

sandra Ja. En boven de kijker. En dat moet je nooit doen.

Nooit boven de kijker gaan staan.

kim Waarom eigenlijk niet?

sandra Nou ja, zeg.

kim Waarom zouden we de kijker niet een maaltijd aanbieden die hij nog niet kent, in plaats van hem elke avond dezelfde lauwe prak voor te schotelen.

sandra Je kan de kijker wel iets nieuws voorschotelen. Zolang het maar geen zware kost is.

kim Waarom niet?

sandra De hardwerkende Nederlander wil voor hij gaat slapen niet alleen maar horen dat de wereld in de brand staat. Hij wil ook een beetje gezelligheid.

kim Er bestaat helemaal geen hardwerkende Nederlander. Je hebt hardwerkende Chinezen. Meisjes van dertien. In fabrieken zonder vluchtwegen.

sandra En als je dat zo nodig wil vertellen, dan moet je dat inbedden in een gezellige omgeving.

kim In een gezellige omgeving?

sandra Ja!

kim Waarom in godsnaam?

sandra Dat is wat de mensen willen!

kim De mensen willen ook neuken. En bier.

En een dure auto. Daar betaalt de overheid toch ook niet aan mee?

sandra Nu ga je even naar mij luisteren.

kim We gaan aan gezelligheid ten onder.

sandra Volgens mij hebben wij een aantal hele goede gesprekken gehad. En heb ik vervolgens mijn nek voor jou uitgestoken.

kim Toen had je het over nieuw elan, en vol voor de inhoud gaan – of vergis ik me?

sandra En die plannen gaan we gewoon uitvoeren. We gaan gewoon door op de ingeslagen weg.

kim Maar die weg ligt bezaaid met mannen van middelbare leeftijd.

sandra Kim. Dit is een grotmensen-organisatie. En daar gedragen we ons ook als grote mensen. En als je daar geen zin in hebt, dan ga je terug naar je industriële kantoortuin. Lekker brainstormen, in je zitzak, met allemaal jongetjes met baardjes. Maar je wilde meer kijkers, en een keer wat verdienen – of vergis ik me? Zo'n beetje alle wegen in het leven liggen bezaaid met mannen van middelbare leeftijd. Het is zaak om daar een beetje behendig tussendoor te laveren.

Sandra af. Kim blijft alleen achter. Ze staart naar buiten. En overdenkt haar opties.

3

Personages

Jantien *eigenaar woonboerderij*

Lisanne *puberdochter Jantien*

Ammar *migrant*

Duco *documentairemaker*

Keuken van een oude woonboerderij, verzakt en gestut.

Middag. Jantien en Ammar zitten aan de keukentafel.

jantien Goed dat je even langs wilde gekomen. Het leek me verstandig om, na wat er allemaal gebeurd is, een kop koffie te drinken. De lucht te klaren. Zodat we in de toekomst dit soort incidenten kunnen voorkomen – je verstaat Nederlands, toch?

ammar Ja.

jantien Ten eerste. Hartstikke goed dat je mee bent gegaan als ouder-begeleider op schoolreisje. Als ouderraad juichen wij die betrokkenheid toe. Zeker vanuit jullie achtergrond–

Lisanne op. Met haar iPad.

jantien *tot Lisanne* Wat doe jij hier.

lisanne Ik heb een vraag.

jantien Wat dan?

lisanne Ik heb morgen toets.

jantien Dus?

lisanne Wat betekent 'ben ik van Duitsen bloed'?

jantien Hè – wat?

lisanne Moet dat niet zijn 'ben ik van Nederlandsen bloed'?

jantien Ik ben even in gesprek.

lisanne Dus?

jantien Als je hier wil blijven zitten ga je er niet doorheen praten.

lisanne Wat doet de vader van Farid hier?

jantien Wij moeten even wat met elkaar bespreken.

lisanne Lekker boeiend.

jantien Kan jij dat ding uitzetten? Nu.

Lisanne gehoorzaamt.

jantien *tot Ammar* Nou was ik er zelf niet bij, maar wat ik er van gehoord heb – direct na het wadlopen, toen de leerlingen terugliepen richting de bus–

lisanne Mam, hoezo bemoei jij je hier mee echt?

jantien Kan jij even stil? *tot Ammar* Eén van de leerlingen ontdekte in een plas zeewater, die op het strand was achtergebleven, een behoorlijk forse vis. En in plaats van het beest terug te zetten in de zee, heb jij ten overstaan van een groep leerlingen, het dier met je blote handen uit het water gepakt, en zijn leven – zoals ik het heb begrepen – op grove wijze beëindigd.

ammar Dat ziet er niet goed uit.

jantien Nou, dat is exact mijn punt. Zoiets blijft toch bij die jongens en meiden op het netvlies–

ammar Zie jij die scheur in de muur? Niet goed.

jantien Ja, daarvan ben ik op de hoogte.

ammar Kijk, daar boven. In de balk van hout. Helemaal niet goed.

jantien Ja. Dat weet ik. Maar als ik even terug mag –

ammar Jij moet dit repareren.

jantien Dat is mij allemaal bekend. Het probleem is alleen dat de NAM–

ammar Jij moet dit onmiddellijk repareren.

lisanne Ik zou even snel over iets anders beginnen. Anders draait ze door.

jantien Kan jij even op je woorden letten.

lisanne tot Ammar Ze krijgt er pillen voor. *tot Jantien* Wat?

Het is toch zo?

jantien Is het klaar nu?

ammar Ik was ingenieur. In Mosul. Ik maakte gebouwen.

Maar alles is ingestort

jantien Oh.

ammar Ik had de bommen niet meegerekend.

jantien Jaja nee, dat is natuurlijk vreselijk. En dat gaat

niemand hier ontkennen. Maar als je het goed vindt–

ammar Heb jij verzekering?

jantien Ja. Maar aardbeving valt onder catastrofe. En

catastrofe wordt niet vergoed. Net als overstroming.

lisanne Wat betekent ‘onverveerd’?

jantien Is het nou afgelopen?

lisanne Mam, doe even niet zo gestrest. Dat slaat heel erg

op mij over. En dan kan ik niet leren.

ammar Jij hebt verzekering?

jantien Ja.

ammar Maar als er iets gebeurt, dan geven zij geen geld?

jantien Ja.

ammar Waarom betaal je dan?

jantien Ja. Dat is op zich een goede vraag–

ammar Dat zou ik niet doen hoor.

jantien Ja. Even terug naar het onderwerp. Wat jij hebt
gedaan op schoolreisje, dat gaat echt alle perken te buiten.

Daarmee geef je totaal het verkeerde voorbeeld

lisanne Het was bizar ranzig. Die ingewanden spoten alle
kanten op. Die ogen gingen zo–

jantien Jij hebt je laatste waarschuwing te pakken. *tot*

Ammar We hebben het besproken in de ouderraad. En wat
wij voorstellen– *telefoon gaat* Godsamme. *neemt op* Spreek

je mee. Hmhm. Hmhm. Zullen wij één ding met elkaar

afspreken? Er heeft de afgelopen drie jaar een hele roedel

figuren aan mijn keukentafel gezeten. Die zeiden dat ze

begrepen hoe mevrouw Andringa zich voelt. Maar de enige

die weet hoe mevrouw Andringa zich voelt, is mevrouw

Andringa zelf. Zullen we dat met elkaar afspreken? Goed

zo. ... Nee, dat lijkt me helemaal geen goed idee. Dat zal ik

jou vertellen. Mijn dochter. Ja. Die heeft de bevingen

namen gegeven. Zoals ze in Amerika doen. Met tornado's.

houdt de telefoon bij Lisanne

lisanne Ik mag toch niks zeggen.

jantien Hup.

lisanne *in telefoon* Rindert Loek Elco Adse Marten Bonno

Siem Fokko en IJsbrand.

jantien *in telefoon* Weet je wie dat zijn? Collega's van jou.

Allemaal staken ze hun neus in dezelfde scheur. Steeds een beetje dieper. En vervolgens reden ze weer weg in hun dure auto's. Dus nee, ik zit niet te wachten op nog een meting. Maar op een schadevergoeding! Dan verbind je me maar door met wie daar wel over gaat. *wordt in de wacht gezet stilte*

Ammar neuriet het Wilhelmus.

ammar Inburger-cursus. Wil je weten wat het betekent, onverveerd?

lisanne Weet jij dat?

ammar Ik weet het heel donders goed.

lisanne Nou, zeg dan.

ammar Zie hoe de jonge zwanen

Donzen in de zachte sloot

Zie de irissen nou toch pronken

Met hun stampers als koralen

En hoe de zwoele wind de wolken waait

Tot pas gewassen luchten

stilte

lisanne Gast.

ammar De mevrouw van de cursus gaf mij nul punten.

jantien *in telefoon* Nee, ik heb niet nog even geduld. Want ik sta al drie jaar in de wacht! Klopt, ja. Maar er hoeft geen onderzoek te komen of de schade bevingsgerelateerd is. Want dat is-ie. Meneer, al hadden de bureen een verbouwing, dan kan dat niet de oorzaak zijn. Want de bureen wonen een halve kilometer verderop! *wordt weer in de wacht gezet*

lange stilte

ammar *draait opeens zijn hoofd een kwart slag* Toen ik zeven jaar oud was, zei mijn vader. Ammar, er bestaan twee mensen. Hij die kijkt over zijn schouder, en klaagt over wat er is ingestort. En hij die kijkt naar de horizon, en droomt over wat hij bouwen gaat. Mijn vader was een nare man, maar deze opmerking is altijd bij mij gebleven.

Duco op

duco Hohoho, wat doe je nou?

ammar Ik dacht, lange stilte. Een beetje gezellig in de camera.

duco Dit is een documentaire. Het is niet de bedoeling dat je in de camera praat. Oké?

ammar Oké.

duco Doe maar gewoon zoals je normaal zou doen.

Duco af

ammar *tot Lisanne* Waar kijk jij naar?

lisanne Orange is the New Black.

ammar Waar gaat dat over?

lisanne Vrouwengevangenis.

ammar Leuk?

lisanne Heel vet. Er is een nieuwe hiërarchie.

ammar Mooie vrouwen?

lisanne Daar gaat het niet om.

ammar In het AZC was niks te doen. Ik heb veel series bekeken. Ken jij Lost? Een groep mensen op een onbewoond eiland. Soms droomde ik dat ik daar ook was.

lisanne Lost is echt megasaai.

ammar Mijn favoriete acteur is Sayid. Hij doet altijd zo.

Ammar kijkt weer in de camera. En imiteert Sayid.

Duco op

duco Oké. Ho. Stop. Volgens mij is het nog steeds niet helemaal duidelijk. Je hoeft niets te spelen. Je moet gewoon jezelf zijn.

ammar Zal ik meer een beetje zo kijken?

duco Nee, het werkt het beste, als je vergeet dat de camera er is. Vergeet de camera. Vergeet dat ik er ben.

Afgesproken?

ammar Gewoon lekker jezelf.

duco En ga hier maar even zitten.

Jantien staat nog steeds in de wacht.

lisanne Mam?

jantien Ja, wat!

lisanne Hoezo krijgen die mensen wel een gratis huis en wij niet?

jantien Welke mensen?

Lisanne knikt naar Ammar.

jantien Dat soort dingen zeg je niet.

lisanne Ik mag toch wel iets vragen?

jantien Die mensen zijn in nood. Dus die vang je op. Daarbij wonen we in een krimpgemeente. En is het goed als er nieuwe families bijkomen.

lisanne Wij zijn toch ook in nood?

jantien Is het nou klaar?

lisanne Wij zijn hier geboren. Zij komen hier niet eens vandaan.

jantien Lisanne Andringa. Nog één zo'n opmerking. En je gaat de rest van de dag niet meer op 't internet.

lisanne *in de camera* As we speak is er in Groningen een zwaar overspannen moeder die haar dochter mishandelt. En die dochter dat ben ik: Lisanne Andringa.

ammar *tot Duco* Meneer, zij praat ook in de camera.

lisanne *in de camera* Ik heb ook een vlog.

Met beauty tips en andere fashion dingen.

ammar *in de camera* Nederland. Eerst ochtendeten. Dan gezellig vergaderen. Dan middageten. Dan weer gezellig vergaderen. Met een theekopje. En een koekje.

Duco op

duco Nee nee nee – het is echt afgelopen nou. Jij gaat zitten. Hier. Zitten. Nu. En je bent stil.

ammar In Nederland hebben wij vrijheid van meningsuiting.

duco Jongens, alsjeblijft. Ik had een feestje gisteren, het is laat geworden, ik wil bijtijds weer naar de bewoonde wereld, dus werk een beetje mee. Ik kan de werkelijkheid niet in beeld brengen, als iedereen er steeds doorheen praat.

Ammar pakt een koekje. En neemt een hap.

ammar *tot Lisanne* Een beetje taai. Is het van Mollema?

lisanne Duh.

ammar Ik was daar net. Ze gaan sluiten.

lisanne Echt?

ammar Ze hebben de zaak verkocht.

lisanne Niet aan mijn moeder vertellen. Oké? Want dan gaat ze flippen.

jantien *in telefoon* Ik kijk hier dwars door de muur naar Rottumerplaat! *hangt op. tot Lisanne* Wat mag de vader van Farid mij niet vertellen?

lisanne Niks.

jantien Wat.

lisanne Mam, het boeit echt niet.

ammar Mollema heeft de zaak misschien een beetje verkocht.

jantien Welke Mollema?

ammar Dat weet ik niet precies.

jantien Ties en Anja Mollema? Gaan ze dicht? Wat gaan ze doen dan? Ze kunnen dat pand aan de straatstenen niet kwijt.

ammar Het is verkocht.

jantien 't Is goed ja. Welke gek wil dat hebben.

ammar De gemeente. Er komen nieuwe families in.

jantien Wat voor families? Nog meer? Zijn ze nou helemaal besodemieterd.

lisanne Die mensen zijn in nood. Dat zei je net zelf.

jantien Waarom moet het allemaal in mijn achtertuin?

lisanne Mam, doe even chill.

jantien Dit kan toch niet. Wat moet ik nou.

Ik denk soms, ik doe echt geen gekke dingen hoor, maar soms hoeft het voor mij niet meer.

ammar Jawel. Het hoeft wel. Ook een slechte dag is een goede dag. Want dan weet je zeker. Morgen wordt het beter.

stilte

jantien Mag dat ding uit. Ik meen het. Kan het uit.

Duco op

jantien Dit hoeft niet in beeld.

duco Wat er wel of niet in beeld komt, dat is geen onderwerp van discussie. Ik heb volledige artistieke vrijheid.

jantien En ik heb de artistieke vrijheid om mijn grenzen aan te geven!

duco Ik ben de documentairemaker des Vaderlands!

jantien *tot Ammar* En nu ga ik even wat tegen jou zeggen.

En ik wil niet dat je er doorheen gaat praten. En alles nog ingewikkelder maakt dan het toch al is. Jij gaat een kort bericht in de schoolkrant schrijven, waarin je je excuses aanbiedt.

ammar Waarom?

jantien Zodat de leerlingen begrijpen dat wat jij gedaan hebt niet door de beugel kan.

ammar Ik vang een vis. Neem hem naar huis. En we hebben een gezellige maaltijd.

jantien Wat zei jij?

lisanne Mam.

jantien Wat zei jij?

lisanne Mam, wat boeit die vis nou.

jantien Die vis is belangrijk. Die vis is heel belangrijk. *tot Ammar* In dit land behandelen we dieren met respect. Hoor jij mij? Lichamelijk geweld tegen dieren is hier niet toegestaan. Zo doen wij de dingen hier niet. We hebben hier bepaalde dingen met elkaar afgesproken. Dingen die wij al heel lang op een bepaalde manier doen. En die gaan we niet opeens allemaal veranderen. De grond is niet meer van ons. De lucht is niet meer van ons. De burens zijn niet meer van ons. Er is een grens bereikt. Die grens die loopt hier. En die is bereikt!

stilte

duco Dit is goed. Dit is heel goed. Zou jij dit nog een keertje willen doen. Maar dan met die scheur op de achtergrond.

4

Personages

Kim *televisiepresentatrice*

Duco *documentairemaker*

Jantien *eigenaar woonboerderij*

Joost *minister*

Erwin *zanger*

Een talkshowtafel met vier stoelen. Avond.

We vallen middenin in een live talkshow. Kim, Duco, Jantien en Joost zitten aan tafel. Ze lachen. Ze steken elkaar aan, het wordt steeds luider. Duco heeft de minste reserves. Kim en Joost lachen aanvankelijk besmuikt mee, maar houden het dan ook niet meer. Jantien is onwennig in deze setting. Ze lacht mee, maar niet van harte.

duco *met slappe lach, bijna niet te verstaan* Oh... dat-ie...
met z'n vinger... en dan zo naar z'n neus... en dat-ie dan
zo... mag-ie nog een keertje?

kim *probeert zich tevergeefs te herpakken* Nee, we moeten
nu echt door. Oh, de regie geeft door dat het nog wel kan –
nou, vooruit dan maar.

*We zien een kort filmpje waarin een aap zijn vinger in zijn
achterste steekt, aan zijn vinger ruikt, en vervolgens
achterover uit de boom valt. Het lachen begint weer van
voren af aan. Voor Jantien is de lol er af.*

kim *in camera, slappe lach is nog niet uitgewerkt* Zijn
nieuwe serie 'Opschudding' werd in de recensies
vergeleken met het beste wat Amerikaanse dramaserieën te
bieden hebben. Alleen – het is geen fictie. Het is de
aangrijpende realiteit van een vrouw uit Groningen, wiens
leven door de aardbevingen letterlijk en figuurlijk is
ontwricht–

Kim proest het uit. Jantien is not amused.

Oh jongens... – Sorry, dit kan echt niet. Even opnieuw. *in
camera, herpakt zich, nu ernstig* Het is de aangrijpende
realiteit van een vrouw uit Groningen, wiens leven door de
aardbevingen letterlijk en figuurlijk is ontwricht. Bij mij
aan tafel gedupeerde Jantien Andringa, en de maker van de

veel geprezen serie, Duco van Dijk. *tot Duco* Volgens mij heeft je werk niet eerder zoveel los gemaakt.

duco Het is overweldigend. We hebben pas twee afleveringen gehad. En we zitten nu al boven de miljoen kijkers.

kim *tot Joost* Heeft u het eigenlijk gezien?

joost Ik heb de afgelopen weken, zoals u weet, erg weinig tijd gehad. Maar ik ben zeker van plan te gaan kijken.

kim Waarom ik het ook vraag – toen ik de serie zeg, dacht ik, hoe kan het dat we hier zo lang onze ogen voor hebben gesloten?

joost Het staat al lange tijd hoog op onze agenda, maar het is complexe problematiek.

Jantien wil reageren, maar Duco is haar voor.

duco Ik zeg altijd, het is een trage ramp. En daar hebben mensen gewoon geen tijd meer voor. Daarom wilde ik er echt een Netflix-achtige serie van maken. Zo'n boerderij die in elkaar zakt, tegen de achtergrond van dat vlakke Groningse land, met die donkere wolken erboven, dat ziet er meteen goed uit.

kim Het zijn inderdaad prachtige beelden.

duco Dankjewel.

kim Maar je hebt ook een geweldige hoofdrolspeler.

duco Toen ik Jantien zag, wist ik meteen, die moet ik hebben.

kim En waar zat 'm dat in?

duco Ze heeft alles. Alleenstaande moeder. Geldzorgen. Huis staat op instorten. En dan wordt ze ook nog eens halverwege de serie arbeidsongeschikt.

kim *tot Jantien* Je zegt op een goed moment dat je in oorlog bent met de NAM.

jantien Klopt ja.

kim Is dat hoe je het ervaart?

jantien Ze vernietigen je huis. En laten je achter in het puin. Volgens mij is dat precies—

duco Oorlog is natuurlijk een beetje overdreven. Maar ik ben maanden in dat gebied geweest. En het is echt een schrijnende situatie. In een van de aangrijpendste scenes, heeft Jantien een vader van een klasgenoot van haar dochter op bezoek. Er is wat gedoe over een schoolreisje. Op hetzelfde moment belt de NAM met slecht nieuws. En dan wordt het haar gewoon te veel. Ze begint te hyperventileren. En moet uiteindelijk naar het ziekenhuis. En als je dan die ambulance ziet weggrijden, over die verlaten dijk, en haar dochter blijft alleen achter, in die bouwval, helemaal in tranen. Ja, dan komt het wel heel dichtbij allemaal.

kim *tot Jantien* Hoe is het nu met je?

Jantien maakt aanstalten te antwoorden maar Duco is haar voor.

duco Daar kunnen we nog niets over loslaten, want dat zien we in de volgende aflevering.

kim En wanneer kunnen we die zien?

duco Morgenavond. Half negen.

kim *tot Joost* U gaat kijken?

joost Afgesproken.

jantien *tot Joost* Waarom doen jullie niks?

joost Mevrouw, ik kan me heel goed voorstellen hoe u zich voelt.

jantien Zullen wij één ding met elkaar afspreken–

joost Maar we werken er kei- en keihard aan.

jantien Jullie hebben de afgelopen drie jaar niets anders gedaan dan ons leeggezogen.

kim *tot Jantien* Ik moet je helaas onderbreken–

jantien *tot Kim* Deze meneer heb ik vorige week nog op tv horen verkondigen, dat hij het belangrijk vindt, dat we in dit land netjes met elkaar om gaan.

Duco staat op en transformeert tot zanger Erwin.

jantien *tot Joost* Is het netjes om van duizenden schademeldingen nog geen procent uit te keren?

kim Ik vrees dat we hier een andere keer op door moeten gaan.

jantien Ik vind dat niet netjes.

kim Want inmiddels staat Erwin te popelen om zijn zomerhit ten gehore te brengen.

erwin Hai, goeienavond.

kim Jouw zomer kan volgens mij niet meer stuk.

erwin Het is een compleet gekkenhuis.

kim We zijn blij dat je tijd hebt gevonden om hier naar toe te komen.

erwin Tuurlijk. Hartstikke leuk toch.

kim *in camera* Erwin, dames en heren.

intro muziek start

jantien *tot Joost* Is het netjes om duizenden gezinnen in een bouwval te laten wonen?

kim We gaan nu even naar de muziek luisteren.

jantien *tot Joost* Is het netjes als de halve regio kampt met psychische klachten?

kim Neem anders even een slokje water.

jantien Dat noem ik niet netjes.

Erwin zingt zijn zomerhit Oladiee... Zowel couplet als refrein bestaan alleen uit: oladiee.

erwin

Oladiee, oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee

Oladiee, oladiee

Dankjewel!

Erwin beweegt zich richting de tafel.

kim *tot Erwin* Hoe ontstaat zo'n nummer nou?

erwin Ja, hoe ontstaat zoiets. Ik zat in bad.

kim Maar is er eerst tekst, of begint het bij de muziek.

erwin In dit geval was er eerst de tekst.

kim Ga lekker zitten.

Erwin neemt plaats aan tafel.

kim *in camera* Het wonder geschiedde dus toch. Na een maand crisisoverleg was er vandaag dan eindelijk een akkoord. De uitgeprocedeerde asielzoekers moeten voor het eind van de maand hun spullen pakken. Wie niet meewerkt aan vertrek, wordt overgeplaatst naar Ter Apel. We gaan er

over praten met minister Joost Groot Wassink. *tot Joost*

Waarom duurde het zo lang?

joost Het is een belangrijk onderwerp. Daar kan je niet zorgvuldig genoeg mee omgaan.

kim Ik zou denken, een paar honderd man, daar moet je toch binnen een uur uit zijn.

joost Zoals u weet leven we in een coalitieland. Op sommige dossiers ben je er snel uit, anderen kosten wat meer tijd.

kim Premier Wagenaar garandeert dat de asielzoekers voor het eind van de maand vertrokken zijn. Geeft u die garantie ook?

joost Het voornaamste, en daarom ben ik zo blij met dit akkoord, is dat iedereen die in dit land asiel aanvraagt, kan rekenen op een humane behandeling.

kim Maar de premier geeft de garantie dat ze allemaal het land zullen verlaten. U weet net zo goed als ik: dat gaat nooit gebeuren.

joost Nogmaals, ik denk dat we een uitstekend akkoord hebben bereikt. Met name – en daar heb ik keihard voor geknokt – dat onafhankelijk van waar je wieg heeft gestaan, je in dit land kan rekenen op een humane behandeling.

kim *pakt krant, tot Erwin* Hoe heb jij hier de afgelopen maand naar gekeken, Erwin?

erwin Het was erg druk, dus ik heb er weinig van mee gekregen.

kim Maar je weet wel dat er een kabinetscrisis was?

erwin Het was een compleet gekkenhuis. Ik heb eigenlijk geen tijd gehad voor andere dingen.

kim Maar volg je het nieuws normaal wel?

erwin Weet je wat het is. Bij politiek komt er altijd best wel veel negativiteit om de hoek kijken. En dan denk ik. Ik kan mijn dag ook aan wat leuks besteden.

joost Dat lijkt me een heel verstandige keuze.

erwin Ja, toch? Het is leven is maar kort. En je moet er wel wat van maken.

kim *tot Joost* In één van de commentaren las ik. Dit akkoord is een gedrocht. Het enige doel was om de val van het kabinet te voorkomen, omdat ‘Nederland Nu’ zo hoog in de peiling staat.

joost Ik heb het ook gelezen.

kim En wat vindt u daarvan?

joost Ik deel die analyse niet.

kim Maar leg mij nou eens uit. Als die mensen hier toch blijven, kan je ze dan niet beter een kans geven om wat van hun leven te maken.

joost We zullen iedereen op een menswaardige manier begeleiden bij een terugkeer naar het land van herkomst.

kim En als dat niet lukt?

joost Mocht dat in enkele gevallen niet binnen de vastgestelde termijn plaatsvinden, dan bieden we onderdak in Ter Apel.

jantien Waarom krijgen die lui wel een gratis woning en wij niet?

joost Dat zijn echt twee verschillende dossiers.

jantien Hoezo?

joost We hebben te maken met twee zeer complexe dossiers—

jantien Zo ingewikkeld is het niet hoor.

joost Enerzijds de toenemende migratie—

jantien Wij zijn hier geboren, en zij komen hier niet eens vandaan!

joost Anderzijds de gasboringen—

jantien Jij komt uit Groningen toch, of niet?

joost Ik ben daar opgegroeid.

jantien En nu voel je je opeens te goed voor ons?

joost In tegendeel. Ik ben erg trots—

jantien Waarom laat je ons dan stikken!

joost Mevrouw, ik zie dat u boos bent. En die boosheid kan ik op dit moment niet wegnemen.

jantien Ik ben niet boos. Ik ben razend!

Jantien geeft een klap op tafel. Er valt een glas water om.

kim Laten we het respect opbrengen om in ieder geval naar elkaar te luisteren.

jantien Begin je nou tegen mij over luisteren? Weet je hoe lang er niet naar ons is geluisterd?

erwin Heeft iemand misschien een doekje?

kim *tot Erwin* Laat maar even. *tot Joost* Begrijpt u waarom mensen zo boos zijn?

joost We hebben er voor gekozen om niet langs de zijlijn te blijven staan, maar met de poten in de klei.

jantien Wat weet jij nou van klei man.

joost En natuurlijk neem je dan maatregelen waar niet iedereen blij mee is.

jantien Met je glimschoenen.

kim *tot Jantien* Je wacht gewoon tot de minister is uitgepraat en dan stel je een vraag. Maar we gaan hier niet voortdurend door elkaar praten.

jantien Prima. *tot Joost* Heb jij kinderen?

joost Waarom wilt u dat weten?

jantien Zo ingewikkeld is die vraag toch niet.

joost Ik stel voor dat u mijn familie er buiten houdt.

jantien Jij houdt mijn familie er toch ook niet buiten?

kim *tot Joost* U heeft toch twee dochters?

joost Dat doet hier volgens mij niet ter zake—

jantien *tot Joost* Hoe zou jij het vinden als je dochters midden in de nacht uit bed worden gehaald. Omdat het binnen te gevaarlijk is. Nou? Hoe zou jij dat vinden? Als ze bevend van de angst in hun pyjama op straat staan te rillen? Jij hebt geen idee hoe dat is. Als je kinderen gevaar lopen.
Joost maakt aanstalten te reageren. Slikt het dan in.

kim Elke dag nemen we een kijkje hoe de gewone Nederlander vakantie viert. En vandaag zijn we op bezoek bij camping Zeezicht in Pernis.
Ze zijn even van de zender. Kim leunt achterover en zucht. Ze baalt van het programma dat ze presenteert. Erwin neemt met een doekje het water af.

kim Laat maar joh, dat komt na afloop wel.

erwin Ah joh, zo gepiept. Ziet er anders zo ongezellig uit.

joost *tot Jantien* Kutwrijf.

Allen vallen stil.

jantien Wat zei jij tegen mij?

joost Flikker toch een end op. Met je verzakte
kutboerderijtje.

jantien Wat zei jij tegen mij?

joost Wat moeten we doen? Nou? Zeg het dan! Als je het
allemaal zo goed weet!

jantien Wat moet ik zeggen?

joost Je liep toch te mekkeren dat er niemand naar je
luistert. Ik luister. Zeg het maar!

jantien Het slaat toch helemaal nergens op, dat je ons in de
stront laat zakken en die buitenlanders wel een gratis
woning krijgen.

joost Prima. Dan krijgen ze geen huis. Waar zetten we ze
dan neer?

jantien Ja, terugsturen.

joost Goed. De ene helft werkt niet mee. De andere helft
wordt niet toegelaten in het land van herkomst. Wat doen
we dan?

jantien Laat ze het lekker uitzoeken. Ik sta er toch ook
helemaal alleen voor.

joost Dan komen ze op straat terecht. En gaan ze stelen.

jantien Nou, stop je ze in de gevangenis.

joost Dan staan ze een week later weer op straat. En dan?

jantien Ja, hoe moet ik dat weten. Breng ze ergens onder.

joost Waar dan?

jantien Een afgelegen plek. Met een hek d'r omheen.

joost Zoals Ter Apel?

jantien Ja, nee–

joost Probleem opgelost. Volgende agendapunt. Er was iets met je huis? Er zat een dakpannetje los?

jantien Jij moet nu echt oppassen.

joost Goed. We draaien de gaskraan dicht. Zitten er komende winter drie miljoen gezinnen in de kou. Vriezen er duizend bejaarden dood.

jantien Als er iets met mijn dochter gebeurt, hou ik jou persoonlijk verantwoordelijk.

joost Duizend dode bejaarden.

jantien Hoor je dat.

joost U heeft bloed aan uw handen, mevrouw Andringa.

kim *krijgt bericht in haar oortje* Jongens, we gaan zo weer terug op zender.

joost Ah! Wat krijgen we dan? Nog een filmpje van een aap die aan z'n hol krabt?

kim Die filmpjes zijn niet mijn idee.

joost Je lijkt me sowieso niet iemand met veel ideeën.

kim Sorry? Ik ben een serieuze onderzoeksjournalist!

joost Wat doe je hier dan?

kim Ik zit in een tussenfase.

joost Ik zit hier verdomme een maand dag en nacht over te vergaderen, en dan vraag je aan Erwin wat hij er van vindt.

kim Dat is het format.

joost Sodemieter toch op.

kim Wat moet ik dan? Jij geeft op geen enkele vraag een normaal antwoord.

joost Dan moet je betere vragen stellen!

Joost geeft een klap op tafel. Er valt weer een glas om.

erwin Ah jongens, kom. Ik had het net helemaal droog.

Erwin begint van voren af aan.

kim Oké. Wat vind je van het akkoord?

Joost maakt aanstalten te antwoorden. Maar Kim is hem voor.

kim En niet weer die dat gelul over menswaardige bweh bweh bweh... – je gaat gewoon antwoord geven. Nee, ik meen het. Ik ben echt helemaal klaar met die onzin. Ik bedoel, ik snap heus wel dat het ingewikkeld is met die andere partijen. Maar met dit akkoord kunt u toch onmogelijk tevreden zijn. Dit is wel heel schamel.

joost Dat ben ik niet met u eens. Ik zou dit akkoord niet bestempelen als schamel.

kim Hoe zou u het dan bestempelen?

joost Als volkomen kut. Want dat dekt de lading een stuk beter.

kim Bent u nou serieus?

joost Geef ik een keer gewoon antwoord, is het weer niet goed. Het is een lapmiddel om drie wereldvreemde politieke partijtjes tevreden te stellen. Maar het heeft niets met de realiteit te maken. Het is om je kapot voor te schamen.

jantien Dat is niet het enige waar jij je voor zou moeten schamen.

joost Ah, daar hebben we haar weer. Er is in de gehele geschiedenis van de mensheid, geen plaats of tijd, waar je zo lang, rijk en veilig kan leven, als hier en nu. En het enige wat jij kan doen, is zeiken. Over een scheurtje in je muur!

jantien Het is geen scheurtje.

joost Ik zou zeggen. Hang er een schilderijtje voor. En ga wat doen met je leven.

jantien Het is een joekel van een kloof.

joost Mens, wat is toch het probleem? We zorgen toch voor je?

jantien Jullie zorgen alleen maar voor jezelf.

joost Weet je wat we de afgelopen vijftig jaar voor jou hebben opgebouwd?

jantien Jullie hebben alles afgebroken.

joost Als je ziek bent, kan je naar de dokter. Als je geen werk hebt, krijg je een uitkering. En als je op vakantie wil, krijg je een dertiende maand. Je zou ook een beetje dankbaarheid kunnen tonen.

jantien Het gaat niet om die scheur in de muur! Het gaat om alles!

kim Maar kan je een voorbeeld noemen?

jantien Mijn grootvader. Ja. Die was aangesloten bij de waarborgmaatschappij. Met wat boerderijen uit de omgeving. Als er eentje in de hens ging, deed de rest een duik in het zakje. En nu zitten ze god weet waar in deftige kantoren ons geld te tellen. En als er wat is, zetten ze je in de wacht.

kim Je bent ontevreden over je verzekeringsmaatschappij?

jantien Ja! Nee! Dat is het niet. Ik bedoel, dat is het ook. Maar dat is het niet alleen.

kim Wat is het dan nog meer?

jantien Grunneger Kouke. Dat is een lokaal recept bij ons. Kruidkoek. Maar er wonen nu allemaal van die families bij ons in het dorp. Organiseren we zo'n kookles. Doen ze er gewoon hun eigen kruiden in!

joost Proberen ze mee te doen, is het weer niet goed.

jantien Dat bedoel ik niet.

kim Jantien, het kan toch ook leuk zijn, om af en toe iets te eten wat je nog niet kent?

jantien Dat weet ik heus wel.

kim Maar wat bedoel je dan?

stilte

jantien Het is onveilig.

kim Maar uit alle onderzoeken blijkt, dat de veiligheid juist toeneemt.

erwin Nou, dat is goed nieuws.

kim En dat noemen we vooruitgang.

jantien Het gaat helemaal niet vooruit.

Het gaat allerlei kanten op. Maar niet de goede kant op, dat weet ik wel.

joost Wen er maar aan. Dit is pas het topje van de ijsberg.

Er gaat nog veel meer op ons afkomen.

jantien En wat moeten we dan doen?

joost Dat vraag je aan mij?

jantien Ja?

joost Ik heb net met een leger ambtenaren een maand lang geprobeerd om vijfhonderd man te huisvesten. Als ons dat al niet lukt, wat denk je dan als er straks een miljoen voor de poort staan. Europa breekt. Het water stijgt.

erwin *tot Kim* Hij overdrijft nu een beetje, toch?

kim Nee.

jantien *tot Joost* Ja wat gebeurt er dan?

joost Ik weet het niet.

kim Jongens, we gaan terug op zender in tien seconden.

jantien *tot Joost* Hoe bedoel je, ik weet het niet.

joost Zoals ik het zeg. Ik weet het niet.

erwin *tot Kim* Waarom hebben jullie het hier nooit over?

kim Mag niet. Van Frits en Gerard en Wim. Nog vijf.

erwin Wie zijn dat?

kim Die hangen overkoepelend boven elkaar.

Ze zijn weer terug op zender.

kim *in camera* Ja, camping Zeezicht in Pernis. Morgen

nemen we een kijkje bij eco-hoeve

De Wingerd–

jantien *tot Joost* Maar zo werkt dat toch niet? Je kan toch

niet zeggen. Ik weet het niet. En dat daarmee de kous af is.

kim Jantien–

jantien Nee, even niet nu. *tot Joost* Dit wil ik niet hebben.

Echt niet hoor. Je gaat gewoon een beetje leiding nemen nu.

Als straks al die toestanden uitbreken. Wat moeten we doen

dan?

joost Ik weet het niet.

jantien Joost – mag ik Joost zeggen?

joost Ja.

jantien Dit kan toch niet, wat jij doet. Als je een beetje tegenwind hebt, de fiets in de berm gooien. Dat wil ik echt niet hebben hoor.

joost Ik weet het echt niet.

stilte

kim *in oortje* ... moet dat nu... wat maakt het nou uit wat de mensen willen... oké prima. *tot Joost* Minister Groot Wassink, ik krijg net door dat er ergens iets gebeurd is, wat precies is nog onduidelijk, maar het schijnt allemaal niet best te zijn, wat is uw eerste reactie?

Joost kijkt Kim wezenloos aan. Richt zich dan weer tot Jantien.

joost *tot Jantien* Het is alsof – je wil de gordijnen ophangen, maar dan kom je er achter: het kozijn staat uit het lood. Je wil het kozijn repareren, en dan zie je: de muur staat uit zijn voegen. Dan ga je de muur repareren, en ontdek je: de fundering is verzakt.

jantien Heel herkenbaar. Maar dan kan je ook zeggen. Ondanks dat de boel een beetje scheef staat. Ik hang die gordijnen toch maar even op.

joost Maar het lukt ons niet eens om die gordijnen aan te schaffen. Snap je. Omdat we het niet eens worden over de kleur. Of over de stof. Of over weet ik veel wat.

kim Minister Groot Wassink? Uw reactie op de gebeurtenissen?

jantien Kan jij even ophouden met er steeds tussendoor praten. Joost en ik zijn even in gesprek. *tot Joost* Waarom ben jij dit werk eigenlijk gaan doen? Je hebt toch idealen?

joost Ja, natuurlijk heb ik die. Althans – die had ik. Toen ik hier aan begon was het duidelijk waar je voor moest zijn. En waar tegen. Er waren spelregels. En iedereen hield zich daaraan. Maar het lijkt alsof alle regels van de één op andere dag zijn verdwenen. Zoals een hert kan verdwijnen in het bos. Het ene moment kijk je er naar. En het volgende moment is het weg.

kim Wat wil je dat ik doe... maar dat slaat toch helemaal nergens op... *tot Erwin* Erwin, wat is jouw eerste reactie?

erwin Op wat?

kim Op wat er aan de hand is.

erwin Wat is er aan de hand?

kim Geen idee. Maar de vraag is of je wil vertellen hoe je je voelt. Wat doet dit met jou?

erwin Ja, nou ja... als het iets ergs is... vind ik het
verschrikkelijk natuurlijk... voor de families... en de
nabestaanden...

jantien *tot Joost* Wat zit jij eigenlijk de hele dag te doen?

joost Vanochtend had ik ministerraad. Dan zit ik daar. Aan
een tafel. Met kannen koffie. En flesjes mineraalwater. En
van die in driehoekjes gesneden witte boterhammen. Met
roomkaas en zalm. Heel vers zijn die. En zacht.

jantien En dan?

joost Dan vertellen we één voor één waar het naar toe gaat.
En hoe we dat kunnen voorkomen. En ik vraag me steeds
vaker af... of er iemand is die er nog in gelooft.

jantien Jij hebt toch tegen ons gezegd, dat we jou moesten
kiezen, omdat jij weet welke kant het op moet?

joost God, hoe heet die man nou...

jantien Welke man?

joost Die tegenover mij zit... – iedereen heeft een vaste
plek aan tafel. En naast de premier, recht tegenover mij, zit
de man die notulen maakt – nou... wat erg... ik ben zijn
naam kwijt... hij zit daar al honderd jaar. Onberispelijke
man. Ik heb hem nog nooit kunnen betrappen op welke
emotie dan ook. Evert – zo heet hij. Al dat gelul. En Evert
maar notuleren. Hij heeft geheimhoudingsplicht, snap je.

Anders mag je dat werk niet doen. Maar hij moet toch een keer midden in de nacht tegen zijn vrouw hebben gezegd. Dit gaat niet goed. Maar we blijven maar notuleren. En boterhammen eten. Alsof er niks aan de hand is.

jantien Dat weet ik heus wel.

kim Wat bedoel je?

jantien Het is onveilig.

kim Maar uit alle onderzoeken blijkt, dat de veiligheid juist toeneemt.

erwin Nou, dat is goed nieuws.

kim En dat noemen we vooruitgang.

jantien Het gaat helemaal niet vooruit. Het gaat allerlei kanten op. Maar niet de goede kant op, dat weet ik wel.

joost Wen er maar aan. Dit is pas het topje van de ijsberg. Er gaat nog veel meer op ons afkomen.

jantien En wat moeten we dan doen?

joost Dat vraag je aan mij?

jantien Ja?

joost Ik heb net met een leger ambtenaren een maand lang geprobeerd om vijfhonderd man te huisvesten. Als ons dat al niet lukt, wat denk je dan dat er gebeurt als er straks een miljoen voor de poort staan. Europa breekt. Het water stijgt.

erwin *tot Kim* Hij overdrijft nu een beetje, toch?

kim Nee.

jantien *tot Joost* Ja wat gebeurt er dan?

joost Ik weet het niet.

jantien *tot Joost* Hoe bedoel je, ik weet het niet.

joost Zoals ik het zeg. Ik weet het niet.

kim Erwin. Wat doet dit met jou?

erwin Ja, nou ja... als het iets ergs is... vind ik het
verschrikkelijk natuurlijk... voor de families... en de
nabestaanden...

kim Wat bedoel je?

jantien Het is onveilig.

kim Maar uit alle onderzoeken blijkt, dat de veiligheid juist
toeneemt.

erwin Nou, dat is goed nieuws.

kim En dat noemen we vooruitgang.

jantien Het gaat helemaal niet vooruit. Het gaat allerlei
kanten op. Maar niet de goede kant op, dat weet ik wel.

joost Wen er maar aan. Dit is pas het topje van de ijsberg.

Er gaat nog veel meer op ons afkomen.

jantien En wat moeten we dan doen?

joost Dat vraag je aan mij?

jantien Ja?

joost Ik heb net met een leger ambtenaren een maand lang geprobeerd om vijfhonderd man te huisvesten. Als ons dat al niet lukt, wat denk je dan dat er gebeurt als er straks een miljoen voor de poort staan. Europa breekt. Het water stijgt.

erwin *tot Kim* Hij overdrijft nu een beetje, toch?

kim Nee.

jantien *tot Joost* Ja wat gebeurt er dan?

joost Ik weet het niet.

kim Erwin. Wat doet dit met jou?

erwin Ja, nou ja... als het iets ergs is... vind ik het verschrikkelijk natuurlijk... voor de families... en de nabestaanden...

kim Wat bedoel je?

jantien Het is onveilig.

kim Maar uit alle onderzoeken blijkt, dat de veiligheid juist toeneemt.

erwin Nou, dat is goed nieuws.

kim En dat noemen we vooruitgang.

jantien Het gaat helemaal niet vooruit. Het gaat allerlei kanten op. Maar niet de goede kant op, dat weet ik wel.

joost Wen er maar aan. Dit is pas het topje van de ijsberg. Er gaat nog veel meer op ons afkomen.

jantien En wat moeten we dan doen?

joost Dat vraag je aan mij?

jantien Ja?

joost Ik heb net met een leger ambtenaren een maand lang geprobeerd om vijfhonderd man te huisvesten. Als ons dat al niet lukt, wat denk je dan dat er gebeurt als er straks een miljoen voor de poort staan. Europa breekt. Het water stijgt.

erwin *tot Kim* Hij overdrijft nu een beetje, toch?

kim Nee.

jantien *tot Joost* Ja wat gebeurt er dan?

joost Ik weet het niet.

kim Erwin. Wat doet dit met jou?

erwin Weet je, ik denk wel eens. Het zou fijn zijn als er een goed iemand op zou staan, die zou zeggen: mensen, we moeten die en die kant op. Maar ja, grote kans dat andere mensen dan zeggen, dat is een slecht iemand, wij gaan de andere kant op. Dus we zullen het toch met z'n allen zelf moeten doen. En dan kan je denken, wie ben ik nou helemaal. Maar als we allemaal zo denken, komt er niks van de grond. We moeten blijven proberen. En dan komt er een dag, dan heb je ineens een zomerhit. En zo niet. Dan

probeer je het nog eens. En nog eens. Meer zit er denk ik
niet op.

5

Personages

Jantien *eigenaar woonboerderij*

Joost *minister*

Lisanne *puberdochter Jantien*

Erwin *zanger*

Keukentafel van de woonboerderij, nog verder verzakt en gestut. Ochtend.

Jantien en Joost zitten aan de keukentafel. Lisanne op.

lisanne Mam. Wat doet de minister van Binnenlandse Zaken hier?

jantien We zijn even in gesprek.

lisanne Boeiend.

jantien Wat is er, lieverd?

lisanne Ik zei gisteren toch dat ik een voldoende had voor mijn werkstuk. Dat is dus zeg maar niet helemaal waar.

jantien Waarom zei je dat dan?

lisanne Gewoon.

jantien Heb je een onvoldoende?

lisanne Nee. Maar Van Zanten wil mijn werkstuk niet nakijken.

jantien Je had het toch al ingeleverd?

lisanne Ik heb hem ge-appt.

jantien Je hebt je werkstuk naar hem ge-appt?

lisanne Ja. En nu wil hij het pas nakijken als ik het uitprint.
Want zo doen we dat nu eenmaal. Dat slaat toch helemaal nergens op?

jantien Die regel zal er wel niet voor niets zijn.

lisanne Mam. Ding dong. Mijn werkstuk gaat over het regenwoud. En dat we honderdbiljoen bomen kunnen redden als we minder printen.

jantien Wat wil je dan doen?

lisanne Weet ik niet. Ik kan het op mijn vlog zetten.

jantien Maar dan kijkt hij het niet na. En krijg je een onvoldoende.

lisanne Dat moet dan maar. Maar ik ga het niet uitprinten.
We horen het intro van de muziek.

jantien Wat doe jij trouwens nog op? Ik wil niet dat jij op dit uur nog op dat apparaatje zit.

lisanne Ik zat nog even op de app-groep.

joost Ach, wat leuk. Zit je een app-groep met je klas?

lisanne Gast. Met mijn vriendinnen. Maar iedereen sluit altijd af met een hartje. Dus toen dacht ik. Ik klik gewoon een keer op een random emoji. Maar dat was dus een doodskist. En die kwam direct na het hartje van Merel. Dus nu denkt iedereen dat ik Merel dood wil hebben. Oké, Merel is wel echt een megadebiel. Maar ik hoef haar niet per se dood of zo...

erwin

't is de lucht achter Oethoezen

't is het torentje van Spiek

't is de weg van Lains noar Klooster
en de Westpolder langs de diek

't binnen de meulens en de moaren

't binnen de kerken en de beurg'n

't is t' laand woar ik as kind

nog niks begreep van pien of zurgen

dat is mien laand, mien Hogelaand

't is n doevetil, n dorpsstroat

't is n olde bakkerij
't binnen de grote boerenploatsen
van Waarvum Oskerd, zo noar Mij

't is de waait, it is de hoaver
't is 't koolzoad in de blui
't is de horizon bie Roanum
vlak noa n dunderbui

dat is mien laand, mien Hogelaand

't is n mooi oavend in maai
n kou houst doeknekt in 't gruinlaand
ik heb veur d'eerste moal verkeren
en vuil de vonken van dien haand

de wilde plannen dij ik haar
komt sikkom niks meer van terecht
totdat de nacht van 't Hogelaand
n donker klaid over ons legt

dat is mien laand, mien Hogelaand

Gidsland ging in première op 11 oktober 2017

in de Toneelschuur in Haarlem

Spel: Guy Clemens, Anniek Pheifer, Ilke Paddenburg,

Xander van Vledder

Regie: Lineke Rijxman

Scriptontwikkeling: Joan Nederlof, Lineke Rijxman, Nathan

Vecht

Bronvermelding:

Het gedicht uit scène 3 is ontleend uit *Mooi* van Maarten van

Roozendaal. Het lied uit scène 5 is *Hogelaand* van Ede

Staal.

www.mugmetdegoudentand.nl

Nathan Vecht (Haarlem, 1977) is toneel- en

scenarioschrijver. Hij schreef toneelstukken voor onder meer

het Noord Nederlands Toneel, mugmetdegoudentand,

Theater Bellevue en

De Parade. Zijn werk werd geselecteerd voor het Nederlands Theaterfestival, werd opgevoerd in onder meer Duitsland en België, en is uitgegeven door de Nieuwe Toneelbibliotheek en International Theatre & Film Books.

Naast zijn theaterwerk schrijft hij scenario's voor film en televisie

www.nathanvecht.nl

Toneelwerk

Gidsland – 2017

In de ban van Broadway – 2016

Kunsthart – 2015

Een eerlijk mens – 2013

Don Juan – 2012

Post – 2011

God in Frankrijk – 2010

Go Vote! – 2009

Fietsen voor Malawi – 2008

Woningnood – 2007